

- سرشناسه : هاشمی، کیمیا، ۱۳۷۳-
عنوان و نام پدیدآور : معلم ثانی: بررسی نقش بانوان استان مرکزی در انقلاب اسلامی و هشت سال دفاع مقدس/ تدوین و نگارش کیمیا هاشمی و فریبا انیسی؛ مدیر پژوهش و تدوین راضیه مجاوری؛ ویراستار لیلا ساعی منش.
مشخصات نشر : اراک: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (استان مرکزی)، مرکز حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس، انتشارات ستارگان سرزمین آفتاب، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری : ۵۳۴ ص
شابک : ۹۷۸-۴۹-۵-۶۱۰۷-۶۲۲-۹۷۸، ۹۷۸-۶۲۲-۶۱۰۷-۵۳-۲-۵۰۰۰۰ ریال شابک دوره: ۲-۵۳-۶۱۰۷-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی : فیبا
یادداشت : کتاب حاضر با حمایت کنگره ملی نقش امام خمینی قدس سره در دفاع مقدس و ۶۲ شهید استان مرکزی، مرکز حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس سپاه روح الله استان مرکزی، اداره کل حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس استان مرکزی منتشر شده است.
عنوان دیگر : بررسی نقش بانوان استان مرکزی در انقلاب اسلامی و هشت سال دفاع مقدس
موضوع : همسران شهیدان -- ایران -- خاطرات
Martyrs › spouses -- Iran -- Dairies : موضوع
موضوع : شهیدان -- ایران -- بازماندگان -- خاطرات
Martyrs -- Iran -- Survivors -- Diaries : موضوع
شناسه افزوده : انیسی، فریبا، ۱۳۴۵-
شناسه افزوده : مجاوری، راضیه، ۱۳۶۴
شناسه افزوده : سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (استان مرکزی)، مرکز حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس، انتشارات ستارگان سرزمین آفتاب
شناسه افزوده : Islamic Revolution Iranian Revolutionary Guards (Markazi Province). Center for the Preservation of Works and Publication of Holy Defenses' Values. Setare gan Sarzamin Aftab
شناسه افزوده : کنگره ملی نقش امام خمینی علیه السلام در دفاع مقدس و ۶۲ شهید استان مرکزی
شناسه افزوده : National Congress on the Role of Imam Khomeini in Holy Defense and 6200 Martyrs of Markazi Province
شناسه افزوده : سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (استان مرکزی)، سپاه روح الله علیه السلام، مرکز حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس
شناسه افزوده : Islamic Revolution Iranian Revolutionary Guards (Markazi Province). Sepah Rouhollah. Center for the Preservation of Works and Publication of Holy Defenses' Values
شناسه افزوده : بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس، اداره کل حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس استان مرکزی
شناسه افزوده : Center for the Preservation of Works and Publication of Holy Defenses' Values. Administration of Preservation of Works and Publication of Holy Defense's Values of Markazi Province
رده بندی کنگره : DSR ۱۶۲۸
رده بندی دیویی : ۹۵۵/۰۸۴۳۰۹۲
شماره کتابشناسی ملی : ۵۹۰۴۷۹۴

**بررسی نقش بانوان استان مرکزی
در انقلاب اسلامی و هشت سال دفاع مقدس**

تهیه و تنظیم: کارگروه بانوان ستاد تدوین پیشینه رزم سپاه روح الله استان مرکزی

تابستان ۱۳۹۸

مُعَلِّم ثانی

بررسی نقش بانوان استان مرکزی
در انقلاب اسلامی و هشت سال دفاع مقدس

تدوین و نگارش: فریبا انیسی و کیمیا هاشمی
مدیر پژوهش و تدوین: راضیه مجاوری
ناشر: ستارگان سرزمین آفتاب
ویراستار: لیلا ساعی منش
دبیر اسناد: بهدخت کریمی
طراحی جلد: نیلوفر شیخلر
صفحه آرایی: مسعود چترور
دستیار تدوین: زهرا محمدی
کنترل ویرایش: بهدخت کریمی و راحله میرزایی

با حمایت: کنگره ملی نقش امام خمینی علیه السلام در دفاع مقدس و ۶۲۰۰ شهید استان مرکزی

مرکز حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس سپاه روح الله استان مرکزی

اداره کل حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس استان مرکزی

مرکز پخش: اراک - میدان امام حسین علیه السلام - مرکز حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس سپاه روح الله استان مرکزی

تلفن: ۰۸۶-۳۲۲۶۶۰۸۳ - نشانی سایت: www.shohud.ir

تمامی حقوق این اثر متعلق به مرکز حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس سپاه روح الله استان مرکزی است.

فهرست مطالب

- ۱۳ پیشگفتار
- ۱۵ اشاره
- ۲۳ قصه‌ای دیگر
- ۲۷ فصل اول: آشنایی با استان مرکزی
- ۲۷ ۱-۱. وضعیت جغرافیایی استان مرکزی
- ۲۸ ۱-۲. وضعیت تاریخی استان مرکزی
- ۲۸ ۱-۳. وضعیت فرهنگی استان مرکزی
- ۲۸ ۱-۳-۱. میراث‌های فراملی
- ۲۹ ۱-۳-۲. حوزه‌های علمیه اراک
- ۲۹ ۱-۳-۳. سرمایه‌های معنوی
- ۳۲ ۱-۳-۴. بانوان نام‌آور
- ۳۳ ۱-۳-۵. بانوان مؤثر

- ۳۵ فصل دوم: سابقه مبارزاتی بانوان در تاریخ ایران و صدر اسلام**
- ۳۸ ۲-۱. مبارزه در دوران قاجار و مشروطه
- ۴۴ ۲-۲. مبارزه با راهزنان و خوانین ظالم
- ۴۶ ۲-۳. مبارزه در دوران پهلوی اول
- ۵۸ ۲-۴. مبارزه در نهضت امام خمینی رضی الله عنه
- ۶۳ فصل سوم: شیوه زندگی بانوان در دوران قبل از پیروزی انقلاب اسلامی**
- ۷۷ فصل چهارم: نقش سیاسی بانوان استان مرکزی در تحقق انقلاب اسلامی**
- ۷۸ ۴-۱. فعالیت‌های انقلابی زنان استان مرکزی
- ۹۲ ۴-۲. حضور بانوان استان مرکزی در تظاهرات علیه رژیم ستم‌شاهی
- ۱۰۵ ۴-۳. تکثیر و توزیع اعلامیه و نوارهای سخنرانی امام خمینی رضی الله عنه
- ۱۰۸ ۴-۴. برگزاری محافل و جلسات سخنرانی روشنگرانه و شرکت بانوان استان مرکزی در آن‌ها
- ۱۱۷ ۴-۵. مشارکت در اعتصابات علیه رژیم ستم‌شاهی
- ۱۲۰ ۴-۶. دستگیری و زندانی شدن بانوان
- ۱۲۷ فصل پنجم: نقش بانوان استان مرکزی در تداوم انقلاب اسلامی**
- ۱۲۷ ۵-۱. حضور بانوان استان مرکزی در راهپیمایی‌ها
- ۱۳۰ ۵-۲. مشارکت بانوان استان مرکزی در عرصه انتخابات
- ۱۳۵ ۵-۳. نقش بانوان استان مرکزی در مبارزه با گروهک‌های انحرافی
- ۱۴۷ ۵-۴. برگزاری جلسات و محافل عقیدتی و سیاسی و حضور بانوان استان مرکزی در این محافل
- ۱۵۱ فصل ششم: نقش آفرینی بانوان استان مرکزی در عرصه‌های مختلف دوران دفاع مقدس**
- ۱۵۲ ۶-۱. نقش فرهنگی-اجتماعی
- ۱۵۳ ۶-۱-۱. شرکت در مراسم بدرقه رزمندگان
- ۱۵۵ ۶-۱-۲. دیدار و حمایت از خانواده جانبازان، مجروحان و شهدا

- ۱۵۷ ۶-۱-۳. حمایت از خانواده‌های مهاجران و جنگ‌زدگان
- ۱۶۰ ۶-۱-۴. فعالیت در امور فرهنگی و هنری
- ۱۶۱ ۶-۱-۵. حضور بانوان در مراسم تشییع پیکر شهدا
- ۱۶۵ ۶-۲. حضور جهادی در مراکز سازمانی و فعالیت‌های جهادی
- ۱۶۵ ۶-۲-۱. جهاد سازندگی
- ۱۷۶ ۶-۲-۲. نهضت سوادآموزی
- ۱۸۴ ۶-۲-۳. هلال احمر
- ۱۸۶ ۶-۲-۴. بنیاد شهید
- ۱۸۷ ۶-۲-۵. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
- ۱۹۸ ۶-۲-۶. انجمن اسلامی
- ۲۱۳ ۶-۲-۷. کمیته انقلاب اسلامی
- ۲۱۸ ۶-۲-۸. بسیج
- ۲۲۰ ۶-۲-۹. آموزش و پرورش
- ۲۴۱ ۶-۲-۱۰. بنیاد امور مهاجرین
- ۲۴۳ ۶-۲-۱۱. حزب جمهوری اسلامی
- ۲۴۴ ۶-۲-۱۲. کمیته امداد انقلاب اسلامی
- ۲۴۶ ۶-۲-۱۳. جهاد دانشگاهی
- ۲۴۷ ۶-۳. نقش خانوادگی
- ۲۴۷ ۶-۳-۱. ازدواج با رزمندگان، جانبازان و آزادگان
- ۲۵۷ ۶-۳-۲. همراهی معنوی بانوان با مردان
- ۲۹۴ ۶-۳-۳. پرستاری و مراقبت از جانبازان
- ۳۱۴ ۶-۳-۴. مدیریت خانواده در زمان نبود مردان

- ۳۴۸ ۵-۳-۶. فرزند آوری
- ۳۵۱ ۴-۶. نقش اقتصادی
- ۳۵۱ ۱-۴-۶. تأمین معیشت خانواده
- ۳۵۵ ۲-۴-۶. اهدای زیورآلات، پول و... به جبهه
- ۳۵۸ ۵-۶. نقش پشتیبانی
- ۳۵۹ ۱-۵-۶. تهیه، پخت و بسته‌بندی اقلام خوراکی (مربا، ترشی، رب، نان، ماست و...)
- ۳۷۰ ۲-۵-۶. خیاطی، دوخت و بافت لباس برای رزمنده‌ها
- ۳۷۷ ۳-۵-۶. شست و شوی لباس رزمنده‌ها
- ۳۷۷ ۴-۵-۶. جمع‌آوری کمک‌های مردمی و اهدای اجناس مختلف به جبهه‌های جنگ
- ۳۷۸ ۶-۶. نقش درمانی و پزشکی
- ۳۷۸ ۱-۶-۶. آموزش امدادگری
- ۳۸۰ ۲-۶-۶. خدمات عمومی درمانی شهری
- ۴۰۲ ۷-۶. نقش نظامی
- ۴۰۳ ۱-۷-۶. آموزش نظامی
- ۴۰۹ ۲-۷-۶. مدیریت بحران در بمباران و حملات موشکی
- ۴۱۳ فصل هفتم: بانوان سرفراز استان مرکزی**
- ۴۱۳ ۱-۷. بانوان شهید
- ۴۱۴ ۱-۱-۷. بانوی شهید فاطمه حاجی بیگی
- ۴۱۵ ۲-۱-۷. بانوی شهید نرگس رفوئی
- ۴۱۸ ۳-۱-۷. بانوی شهید فاطمه خاکپور
- ۴۲۲ ۴-۱-۷. بانوی شهید حدیقه آقایی

بررسی نقش بانوان استان مرکزی در انقلاب اسلامی و هشت سال دفاع مقدس

- ۴۲۴ ۷-۱-۵. بانوی شهید زهره رسولی
- ۴۲۴ ۷-۱-۶. بانوی شهید کبری تلخابی
- ۴۲۶ ۷-۱-۷. بانوان شهید عصمت و ناهید باقری، کبری ادریس‌آبادی و خدیجه بکرانی
- ۴۳۰ ۷-۱-۸. بانوان شهید عندراسادات نورد و اقدس فراهانی
- ۴۳۲ ۷-۱-۹. بانوان شهید عدرا (اشرف) سادات کتاب‌فروش، مادر شهیدان مژگان، آزاده، بهاره و علی‌اصغر
- ۴۳۳ ۷-۱-۱۰. بانوی شهید فاطمه روستا، مادر شهید پروانه سلیمانی
- ۴۳۴ ۷-۲. بانوان جانباز
- ۴۴۹ ۷-۳. بانوان رزمنده
- ۵۰۳ منابع

برگ سبزی تقدیم به پیشگاه بزرگ بانوی عالم

اسلام، حضرت زهرا ع.ا.س. و الگوی صبر، عزت و اقتدار

حضرت زینب ع.ا.س. و همچنین عموم شیرزنان جهان

تشیع به ویژه بانوان از جان گذشته و فداکار ایران

اسلامی که به فرموده رهبر معظم انقلاب در تغییر مسیر

تاریخ و کشور نقشی شایسته ایفا کرده اند، راد زنانی

که در این مسیر پر رمز و راز، تماشاچی نبودند و مردانه

قدم در میدان عمل نهادند و در نقش معماران ایران

جدید ظاهر شدند.

پیشگفتار *

تاریخ پرفراز و نشیب ملت بزرگ ایران، همواره با افتخارآفرینی و غیرتمندی قهرمانان این مرز و بوم آمیخته است. مادران این سرزمین، سال‌ها قصه‌های دل‌آوردی قهرمانان پیشین، مانند میرزا کوچک خان جنگلی، ستارخان، باقرخان، امیرکبیر، رئیسعلی دلواری و... را با افتخار برای فرزندان خویش نقل می‌کردند و آرزویشان این بود که روزی فرزندان این چنین بزرگ، پرورش دهند.

آنگاه که سایه ظلم حکومت ستم‌شاهی بر سر این ملت سنگینی می‌کرد، ناگاه خورشیدی از سرزمین آفتاب، تاییدن گرفت و پس از سال‌ها مبارزه، طومار حکومت سیاهی را در هم پیچید. مردی که فخر این سرزمین و به‌ویژه فخر شیعه بود و تا قیام قیامت هم خواهد ماند با دم مسیحایی خود همگان را زندگی بخشید و آن‌ها را به میدان مبارزه با ظلم و ستم و استبداد فراخواند تا بنای حکومت الهی را بنیان نهد. حکومتی نوپا که چون خاری بر چشم استعمار، استبداد و سلطه فرورفت و به همین سبب از هر سو مورد تهاجم کوردلان قرار گرفت، به‌گونه‌ای که انتظار می‌رفت با کینه‌توزی‌هایی چنین گسترده، این نظام نوپا ساقط شود؛ اما هزاران هزار جوان پرورش یافته مکتب عاشورا که دم مسیحایی رهبرشان، آنان را به جوش و خروش آورده بود، به سوی میدان مبارزه و جهاد شتافتند و حماسه‌ای آفریدند که هزاران رئیسعلی

دلواری و کوچک جنگلی دیگر در آن تجلی یافت و بدین ترتیب هیچ‌گاه مادران این سرزمین برای قصه‌هایشان قهرمان کم نیاورند. رادمردانی که همچنان شاعران در وصفشان شعرها می‌سرایند، هنرمندان چهره‌هایشان را به تصویر می‌کشند، مورخان تاریخشان را می‌نگارند و آیندگان به داشتن آن‌ها بر خود می‌بالند.

امروز که سال‌ها از دفاع جانانه و دلاورانه ملت ایران می‌گذرد، بر ماست که این قسمت از دفتر تاریخ آن‌ها را هرچه بیشتر بشناسیم و بشناسانیم و نگذاریم یاد و خاطره رشادت‌ها، دلاوری‌ها، ایثارگری‌ها و... این قهرمانان به فراموشی سپرده شود. همان‌گونه که رهبر فرزانه انقلاب فرمودند: «امروز، فضیلت زنده نگه داشتن یاد شهدا، کمتر از شهادت نیست».

در همین خصوص، ستاد کنگره ملی نقش امام رحمته‌الله علیه در دفاع مقدس و ۶۲۰۰ شهید استان مرکزی کوشیده است که روزنه‌ای برای ورود به سیره و سبک زندگی ایثارگران و حماسه‌آفرینان بگشاید تا نسل‌های آینده با تأمل در آن سیاق این حیات را آموخته و به افتخارآفرینان خویش ببالند.

این اثر بیان‌کننده گوشه‌ای از فداکاری و رشادت‌های فرزندان خطه آفتاب است. باری، بر خویش وظیفه می‌دانیم که ضمن ارج نهادن به تلاش همه فعالان این حوزه و آرزوی نشر آثار بهتر در آینده، از شما خوانندگان گران قدر نیز سپاسگزاری کنیم و تقاضای همکاری و هم‌فکری داشته باشیم.

با آرزوی عزت، اقتدار و عظمت روزافزون ایران اسلامی.

دبیر کل کنگره ملی نقش امام خمینی رحمته‌الله علیه در دفاع مقدس و ۶۲۰۰ شهید استان مرکزی

سرتیپ دوم پاسدار محسن کریمی

اشاره *

در صحنه اجتماع و سیاست، «زنان» نقش بسیار مهم و سازنده‌ای دارند. زن مسلمان انقلابی هم در شکل‌گیری انقلاب اسلامی و هم در استمرار آن به عنوان عنصری تعیین‌کننده دانسته می‌شود. تشکیل جامعه آرمانی انقلاب بدون تعیین نقش زنان تراز این جامعه، مقدور و میسر نخواهد بود. از این رو برای پیشبرد آرمان‌های بلند امام خمینی رحمته‌الله علیه و نظام جمهوری اسلامی لازم است که تعریف صحیحی از «جامعه آرمانی انقلاب اسلامی» و سپس «زن مسلمان انقلابی» داشته باشیم.

جامعه آرمانی انقلاب اسلامی ایران

برای تبیین جامعه‌ی آرمانی یا همان تمدن نوین اسلامی که از اهداف و آرمان‌های بنیان‌گذار انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی رحمته‌الله علیه بود، امام خامنه‌ای ظله‌الله هدف‌گذاری پنج مرحله‌ای را به شرح ذیل ترسیم نمودند:

«حلقه اول، انقلاب اسلامی است. بعد تشکیل نظام اسلامی است. بعد تشکیل دولت اسلامی است. بعد تشکیل جامعه اسلامی است و بعد تشکیل ائمت اسلامی است. این یک زنجیره مستمری است که به هم مرتبط است.» ایشان با بیان اینکه ما از حلقه انقلاب اسلامی و تشکیل نظام اسلامی عبور کرده‌ایم؛ به تشکیل دولت

اسلامی اشاره می‌کنند و بعد از آن به مرحله تشکیل جامعه اسلامی می‌پردازند و تعریف جامعه اسلامی را این‌گونه بیان می‌فرمایند: «جامعه اسلامی یعنی جامعه‌ای که در آن آرمان‌های اسلامی، اهداف اسلام، آرزوهای بزرگی که اسلام برای بشر ترسیم کرده است، تحقق پیدا کند. جامعه عادل، برخوردار از عدالت، جامعه آزاد، جامعه‌ای که مردم در اداره کشور، در آینده خود، در پیشرفت خود دارای نقش‌اند. جامعه‌ای دارای عزت ملی، استغنا ملی. جامعه‌ای برخوردار از رفاه، مبرا از فقر و گرسنگی... مهم‌ترین مسئولیت چنین جامعه‌ای این است که انسان‌ها بتوانند در سایه سار چنین اجتماعی، چنین حکومتی، چنین فضایی به کمال معنوی و کمال الهی برسند که «وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ»^۱. انسان‌ها به عبودیت برسند»^۱.

زن مسلمان انقلابی

به فرموده امام خامنه‌ای عنه‌السلام: «اگر جامعه اسلامی بتواند زنان را با الگوی اسلامی تربیت کند، یعنی الگوی زهرایی عندها، الگوی زینبی عندها، زنان بزرگ، زنان با عظمت، زنانی که می‌توانند دنیا و تاریخ را تحت تأثیر خود قرار دهند، آن وقت زن به مقام شامخ حقیقی خود نائل آمده است. اگر زن در جامعه بتواند به علم، معرفت، کمالات معنوی و اخلاقی که خدای متعال و آئین الهی برای همه انسان‌ها - چه مرد و چه زن - به طور یکسان در نظر گرفته است برسد، تربیت فرزندان بهتر خواهد شد. محیط خانواده گرم‌تر و باصفا تر خواهد شد. جامعه پیشرفت بیشتری خواهد کرد و گره‌های زندگی آسان‌تر باز خواهد گشت»^۲.

چنین زنانی قطعاً برای ساختن جامعه‌ای اسلامی برپایه تمدن نوین اسلامی باید در تمامی ابعاد رشد و حرکت داشته باشند. از جهات ایمانی و اخلاقی گرفته تا جهات علمی، فرهنگی و...

۱. سوره ذاریات، ۵۶.

ضرورت پژوهش

ورود مجاهدانه بانوان در مسیر پیروزی انقلاب اسلامی و سپس حفظ نظام جمهوری اسلامی در دوران دفاع مقدس مسئله‌ای است که قبل از هر مورد دیگری باید مورد بررسی و بازخوانی قرار گیرد.

همچنین می‌توان این حضور و تبلور خصوصیات والای انسانی ذیل آن را، به عنوان یک الگو و معیار برای همه و همیشه ارائه نمود.

راهبرد پژوهش

قابل انکار نیست که امروز زنان گرفتار بحران‌های متعدد هویتی و شخصیتی می‌باشند و علیرغم تمام ادعاهای معاصر در مورد حقوق زنان، خصوصاً مدل فکری و سبک زندگی غربی، نتوانسته‌اند زن را به آرمان‌های انسانی و اساسی او برسانند. جهان اصطلاحاً مدرن نه تنها حق کرامت الهی زن که از بالاترین حقوق او می‌باشد را هرگز نشناخته که آن را به بدترین شکل مورد تهاجم قرار داده است و ستم‌های فراوان بر او روا داشته است. بسیاری از زنان امروز از خود می‌پرسند که چگونه می‌توان مدلی که جسم زن را هدف می‌گیرد و از کرامت او غافل است را مدل مطلوب و الگودانست؟ و این بدان سبب است که او به وضوح به چشم خود دیده است که طرح‌های کهنه و نوی شرقی و غربی به اسم زن بوده اما نتایجشان ضدزن بوده است و در عمل یا به انزوا و انفعال او و یا به سقوط و قهقرایش منتهی شده است.

این چنین است که زن معاصر از خود می‌پرسد که آیا راه دیگری نیز متصور و الگوی سومی هم موجود است؟ آیا نمونه‌ای که کرامت انسانی و زندگی دنیایی زن را تأمین کند و او را به سعادت در هر دو جهان برساند موجود است؟ آیا الگویی هست که زن را به اوج انسانی رهنمون سازد و او را آزاد از اسارت‌های مدرن بخواند؟ الگویی که زن را سرآمد جامعه در کرامت و حضور و اثرگذاری و... به شکل توأمان بخواند؟ پاسخ این است که این الگو تنها در نظر که در عرصه تحقق هم سابقه وجود داشته است و هم در صدر اسلام و هم در دوران معاصر محقق و مجرب بوده است.

تاریخ اسلام و انقلاب اسلامی سرشار از نام زنان تاریخ‌سازی است که بیشترین و تأثیرگذارترین حضور را در جامعه داشته‌اند و هم‌زمان در اوج کرامت و انسانیت و ارزش‌های بشری و الهی بوده‌اند. نام خدیجه‌ی کبری علیها السلام و فاطمه‌ی زهرا علیها السلام و زینب کبری علیها السلام در صدر این فهرست بلند چونان آفتاب می‌درخشد.

امروز که بیشترین هجمه و سوءاستفاده از زن و طرح‌های به نام زن و مدعی حقوق او می‌شود و زن معاصر می‌بیند که همه این‌ها او را به نتیجه و قله مطلوبش نرسانده و او در جستجوی هویت مطلوبش سرگردان و درمانده است، وقت شناختن و شناساندن الگوی سوم و مدلی که قابلیت برون‌رفت از وضعیت موجود را داشته باشد است. الگویی که نه شرقی است و نه غربی و درعین حال جهانی است و تمدن‌ساز. پژوهش حاضر این الگورا در قالب پژوهشی بررسی نقش بانوان استان مرکزی در عرصه‌های انقلاب اسلامی و دفاع مقدس و تطبیق آن با گفتمان تمدنی و اجتماعی اسلام تبیین می‌کند و از بطن این تبیین مؤلفه‌های «الگوی سوم» که تولد آن در مقطع تاریخی مذکور رخ داده است را به دست آورده و ارائه می‌دهد.

آغاز راه

کمیته بانوان در بهار سال ۱۳۹۳، تشکیل شد و فعالیت خود را به‌طور رسمی از ابتدای سال ۱۳۹۴ آغاز کرد. این کمیته هدف اصلی خود را بر اساس راهبرد رهبر معظم انقلاب در پیام به کنگره ۷۰۰۰ زن شهید کشور قرار داد.^۱

کمیته بانوان با اصل و مبنا قرار دادن این راهبرد و لیبیک به کلام امام حجی‌السلام در

۱. «زن در تعریف غالباً شرقی همچون عنصری در حاشیه و بی‌نقش در تاریخ‌سازی و در تعریف غالباً غربی به‌مثابه موجودی که جنسیت او بر انسانیتش می‌چربد و ابزاری جنسی برای مردان و در خدمت سرمایه‌داری جدید است، معرفی می‌شد. شیرزنان انقلاب و دفاع مقدس نشان دادند که الگوی سوم، «زن نه شرقی، نه غربی» است. زن مسلمان ایرانی تاریخ جدیدی را پیش چشم زنان جهان گشود و ثابت کرد که می‌توان زن بود، عفیف بود، محجبه و شریف بود و در عین حال، در متن و مرکز بود. می‌توان سنگر خانواده را پاکیزه نگاه داشت و در عرصه سیاسی و اجتماعی نیز سنگر سازی‌های جدید کرد و فتوحات بزرگ به ارمغان آورد. زنانی که اوج احساس و لطف و رحمت زنانه را با روح جهاد و شهادت و مقاومت درآمیختند و مردانه‌ترین میدان‌ها را با شجاعت و اخلاص و فداکاری خود فتح کردند.»

جهت گفتمان سازی و جریان سازی برای متجلی کردن الگوی سوم (زن نه شرقی، نه غربی) در سطح ملی و صدور جهانی آن، این وظیفه را آغاز کرده است و امید دارد به مدد حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف بتواند قدمی در مسیر تسریع ظهور ایشان بردارد.

یکی از مظلومانه‌ترین و مهجورترین جلوه‌های دفاع مقدس نقش بانوانی بود که به عنوان مجاهدانی خستگی‌ناپذیر بودند که دوشادوش مردان می‌جنگیدند و مادران صبور و استوار که بیکربی جان جوانانشان را به آغوش می‌کشیدند و گاه همسرانی که صبرزینبی می‌کردند و در غم از دست دادن شیرمردانشان مقاومت می‌کردند. این‌ها سنگینی بار رسالتی بود که از آنان قهرمان‌هایی بی‌بدیل ساخت، رسالتی که امروز کمتر مورد توجه قرار گرفته و متأسفانه مغفول مانده و فراموش شده در واقع این سال‌های پژوهش فرصت مغتنمی بود برای شناسایی، معرفی و به تصویر کشیدن حماسه‌ها و مجاهدت‌های بانوان استان مرکزی در انقلاب اسلامی و هشت سال دفاع مقدس که مسئولانه قدم در میدان عمل نهادند و به احسن وجه ایفای رسالت نمودند.

انجام این کار پژوهشی در راستای پیگیری مطالبات امام خامنه‌ای علیه السلام با موضوع زنان و خانواده شکل گرفت که بعد از مدتی تبدیل به یک پیش‌نویس طرح پژوهشی با عنوان بررسی نقش بانوان استان مرکزی در انقلاب اسلامی و دفاع مقدس شد و در جلسات ستاد تدوین عملکرد استان مرکزی در دفاع مقدس، مطرح شد و مورد دفاع قرار گرفت. پس از تأیید، تدوین‌کنندگان این طرح با عنوان کمیته‌ی بانوان شروع به کار کردند.

مراحل پژوهش

۱. در ابتدای کار برای آشنایی با روش پیشبرد پژوهش کلیه آثار پژوهشی و تحقیقاتی موجود در استان مرکزی و در عرصه‌ی کشوری با رویکرد نقش بانوان در انقلاب و دفاع مقدس مورد بررسی قرار گرفت.
۲. با توجه به اینکه بانک اطلاعات مشخص و معینی از بانوان مؤثر استان مرکزی

وجود نداشت کمیته بانوان ناگزیر به شناسایی میدانی و چهره به چهره بانوان مؤثر در تحقق انقلاب اسلامی و دفاع مقدس بود.

۳. با توجه به اینکه در پیش نویس اولیه‌ی طرح بررسی نقش بانوان استان مرکزی در انقلاب اسلامی و دفاع مقدس در قالب ۹ گروه مخاطب شامل: مادران دو شهید، همسران شهید (که یا شهید آن‌ها جزء شهدای شاخص بودند و یا بعد از شهادت همسرشان بیش از ۴ فرزند داشتند)، همسران جانباز (که جانبازی آن‌ها بالای ۷۰ درصد باشد)، همسران آزاده (آزاده‌هایی که بیش‌تر از ۴ سال دوران اسارت داشتند)، همسران رزمنده (که رزمندگی آن‌ها بالای ۷۰ ماه باشد و یا در دوان رزمندگی خود دارای مسئولیت بودند)، بانوان ایثارگر (بانوانی که در عرصه‌های مختلف اجتماعی در دوران انقلاب و دفاع مقدس مؤثر و دارای نقش بودند)، فرزندان شهید (فرزندان دختری که دارای موفقیت در زمینه‌های مختلف بودند)، بانوان جانباز و بانوان شهید تعریف شده بود. برای هر گروه از مخاطبین مذکور جهت استخراج نقش آن‌ها در قالب تاریخ شفاهی لیست سؤالات تخصصی تهیه و تنظیم شد.

۴. در این مرحله لازم بود برای ورود تخصصی و علمی به پژوهش آموزش‌هایی در راستای کادر سازی صورت بگیرد. بدین منظور دوره‌های آموزشی، فیش برداری، اصول و فنون مصاحبه، روش گفتگو، روش اقناع‌سازی و... برای اعضای کمیته برگزار شد و ضمن آن پروژه پژوهشی برای کلیه‌ی اعضا تبیین شد.

۵. در این مرحله برای مصاحبه با مخاطبین برنامه‌ریزی‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری انجام شد و با حدود ۳۸۰ نفر از بانوان شهر اراک مصاحبه صورت گرفت همچنین طی ۱۱۵ سفر به شهرهای خمین، محلات، دلیجان، نراق، کمیجان، تفرش، آشتیان، ساوه، زرنديه، شازند، قم و تهران^۱ با بیش از ۳۴۰ نفر از بانوان استان مرکزی مصاحبه صورت گرفت که این مصاحبه‌ها در طی ۹۴۰ جلسه انجام شد.^۲

۶. بعد از پایان هر مصاحبه محتوای آن مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفت و اگر خاطرات

۱ بانوانی که مؤثر در برهه‌ی انقلاب اسلامی و دفاع مقدس استان مرکزی بودند و بعد از سال‌ها ساکن قم یا تهران شده بودند.
۲ مصاحبه‌ی بعضی از افراد ۲ یا بیش از ۲ جلسه به طول انجامید.